

C: C.D. Menkman

T: 0545-250 250

E: info@gemeenteberkelland.nl

Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 1245238
Onderwerp : Start aanbesteding Soortenmanagementplan (SMP)
Verzonden : **26 MEI 2025**

Geachte leden van de raad,

De gemeente Berkelland start een Europese aanbesteding voor een Soortenmanagementplan (SMP). Het SMP dient voor de gemeenten als onderbouwing bij een aanvraag voor een provinciale omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten (hierna: vergunning). Deze vergunning is een randvoorwaarde om de warmtetransitie binnen wet- en regelgeving te laten plaatsvinden. In deze brief leggen wij uit waar wij als gemeente aan beginnen en wat dit voor Berkelland betekent. Vervolgens gaan wij dieper in op het onderliggend probleem en de aan ons aangereikte oplossingsrichting. We eindigen deze brief met een beschrijving van de verdere aandachtspunten.

Wat gaan we doen en wat betekent dit voor Berkelland?

Wij starten een Europese aanbesteding voor een Soortenmanagementplan (SMP)

Voor de warmtetransitie krijgen gemeenten gelden van het Rijk. Een randvoorwaarde, om dit geld rechtmatig per subsidie aan onze inwoners uit te keren, is het opstellen van een SMP. Hiermee borgen wij dat werkzaamheden in de warmtetransitie binnen de kaders van de sinds 1998 geldende flora- en fauna wetgeving plaatsvinden. Het alternatief is dat wij op termijn miljoenen aan subsidies van het Rijk moeten terugstorten. Voor het opstellen van een SMP hebben wij binnen de regio niet de kennis en kunde.

Daarom schrijven wij een opdracht voor het opstellen van een SMP via een Europese openbare aanbesteding uit. Dit doen we samen met andere Achterhoekse gemeenten in een opdracht verdeeld in percelen. Hiermee drukken we de kosten, maar beperken we de afhankelijkheid. De opdracht voor de gemeente Berkelland heeft een geschatte waarde van enkele honderdduizenden euro's, daarmee ligt deze boven de Europese aanbestedingsnorm. Wij dekken deze kosten volledig via aan de gemeente Berkelland beschikte Rijksmiddelen en een via het Rijk gedekte provinciale subsidie.

Wat is het probleem en wat is de oplossingsrichting?

Ecologisch onderzoek is een randvoorwaarde voor de warmtetransitie

Op 2 augustus 2023 deed de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) een uitspraak met gevolgen voor de snelheid waarmee woningen kunnen worden geïsoleerd. De Afdeling bepaalde dat gebouweigenaren die hun woning willen isoleren, eerst moeten onderzoeken of er dieren in de woning aanwezig zijn. Isolatie zonder ecologisch onderzoek zou kunnen leiden tot het doden van gebouw gebonden soorten. Daarmee is dit in strijd met de Omgevingswet (voorheen: Wet natuurbescherming) en Europese regelgeving.

Zowel het Interprovinciaal Overleg (hierna: IPO) als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) trokken, volgend op de uitspraak van de Afdeling, conclusies over de gevolgen. De VNG ontraadde gemeenten isolatie van de buitenkant van de woning (financieel) te ondersteunen. Het IPO startte direct een verkenning om isolatiemaatregelen over de breedte weer binnen wet- en regelgeving te brengen. Het IPO, met ondersteuning van het Rijk, is hier in 2024 tot een drietrap oplossingsrichting gekomen.

Op de lange termijn vereist het IPO een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten

Het IPO volgt in haar aanpak de route van de provincie Utrecht. Utrecht voert sinds 2015 beleid waarmee de sinds 1998 geldende flora- en faunawetgeving effectief wordt meegewogen. Zij stelt dat gemeenten een gebiedsgerichte vergunning kunnen verkrijgen op basis van een SMP. Een SMP moet de inzet van gemeenten onderbouwen voor het in stand houden van beschermde soorten. Gemeenten kunnen deze vergunning vervolgens delen met hun inwoners.

Een SMP is een rapport waarin de gezondheid van populaties zoogdieren en beschermde vogels wordt beschreven. Ook worden routes gesteld om hun gezondheid te versterken of verbeteren. Dit rapport wordt opgesteld op basis van een jaarrond ecologisch onderzoek. Het rapport spant een periode van 10-jaar en beslaat ook de monitoring van de beschreven populaties. Aangezien het onderzoek en de productie van het rapport tijd kosten, is de verwachting dat de vergunning pas medio 2027 door de provincie kan worden afgegeven.

Om deze periode te overbruggen kiezen sommige provincies ervoor, in navolging van Utrecht, te werken met een preSMP. Een preSMP is een tijdelijke vergunning die gemeenten kunnen aanvragen wanneer zij het veldonderzoek voor een SMP zijn gestart. Onder een preSMP kunnen zij een deel van de woningen (tot 30%) legaal aan de buitenkant isoleren. Isolatiwerkzaamheden worden wel geacht volgens de aanpak natuurvriendelijk isoleren te werken. Op deze manier moet worden geborgd dat de verduurzaming van woningen kan doorgaan, terwijl kwetsbare diersoorten worden beschermd.

Op korte termijn geldt de landelijke gedoogconstructie Natuurvriendelijk Isoleren (NVI)

Als bevoegd gezag in deze kwestie kan elke provincie eigen kaders stellen voor de vergunning. Daar komt bij dat een jaarrond ecologisch onderzoek voor de meerderheid van gemeenten een flink kostenplaatje kent, en daarmee boven de Europese aanbestedingsnorm ligt. Een gevolg hiervan is dat er een aanlooptijd bestaat voor gemeenten om in aanmerking te komen voor vergunning via preSMP of SMP.

Om die reden hebben de provincies via het IPO afgesproken om via de gedoogconstructie natuurvriendelijk isoleren (NVI) niet volledig te handhaven op isolatiwerkzaamheden. Tot eind 2026 mag tot 6% van de grondgebonden woningen per gemeente zonder vergunning worden geïsoleerd. Dit is op de voorwaarde dat bouw- en installatie bedrijven de certificatie natuurvriendelijk isoleren hebben, en de werkwijze daaraan verbonden toepassen. Na 2026 zullen gemeenten gestart moeten zijn met het onderzoek voor een SMP.

Verdere kwetsbaarheden en risico's voor Berkelland

De nieuwe regels onder de vergunning gelden niet voor het buitengebied

Het ontwerp van een onderzoek voor een SMP is gebiedsgericht. Dat wil zeggen dat de onderdelen van het onderzoek afhangen van (1) het specifieke gebied, (2) de flora- en fauna versturende activiteiten die zij dekt, en (3) de beschermde soorten die in het gebied wonen. Wij zouden graag een SMP op laten stellen voor de gehele gemeente.

Een gebiedsonderzoek inclusief het buitengebied vraagt veel meer capaciteit. Niet alleen vanwege het groter grondgebied, maar vooral vanwege de extra soorten die moeten worden onderzocht. Ons is voorgerekend dat de kosten hiervoor in de vele miljoenen zou lopen. Dit is een ondoelmatig gebruik van middelen.

Een gevolg is dat voor de buitengebieden op dit moment de oude regels blijven gelden. Dat wil zeggen dat voor werkzaamheden aan de buitenkant van de woning een ecologische quickscan moet plaatsvinden. Wanneer de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk is, zal vervolgens een ecologisch onderzoek moeten uitwijzen of, hoe, en wanneer werkzaamheden passend zijn. Wij blijven regionaal en met de provincie op zoek naar oplossingen om de inwoners in het buitengebied beter te helpen.

Wat kunt u nog van ons verwachten?

De planning is om eind mei de aanbesteding te starten. Deze bestaat uit verschillende fases. De verwachting is dat we in augustus dit proces afronden en dat we de opdracht aan een partij verstrekken. Wij zullen u op dat moment over de voortgang informeren.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Jonker

drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan: Archief